

Bilişim Hukuku

Ünite 1 : Bilişim, İnternet ve Hukuk

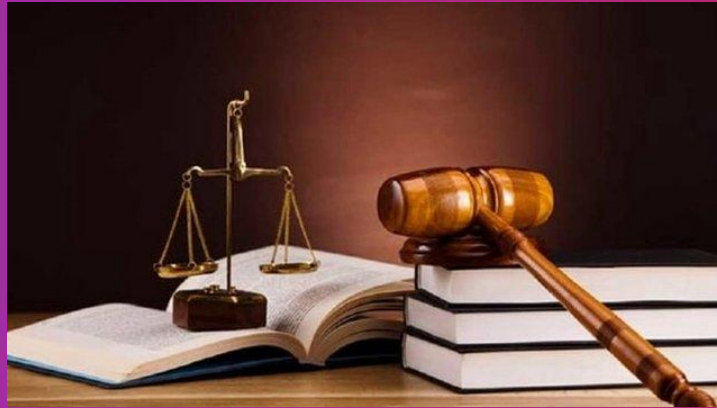
Öğr. Gör. Zafer SERİN

Konular

- ❖ **Bilişim Hukuku**
- ❖ **Bilişim Hukuku Mevzuatına Genel Bakış**
- ❖ **Bilişim, Bilişim Sistemleri ve İnternet**
- ❖ **Türkiye'de İnternetin Yönetiminde Yer Alan Yetkili ve Sorumlu Kurumlar**
- ❖ **İnternet Söjelerinin Sorumluluğu**

Bilişim Hukuku

Bilişim Hukuku nedir?

Elektronik ortamlarda, iletişim, bilgi ve belge paylaşımının sağlanmasının hukuki çerçevesi ve sonuçları ile bu ortamlarda vukuu bulan hukuka aykırı fiillere ilişkin yaptırımların öngörüldüğü mevzuatın (uluslararası antlaşmalar, kanun, yönetmelik vs.) oluşturduğu **hukuk normlarının** tamamına verilen bir isimdir.

Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ve yenilikler sebebiyle mevcut yasal düzenlemelerin yetersiz kalması ile ortaya çıkmış bir hukuk dalı olarak da tanımlanabilir.

Hukuk Normu Nedir?

Belli bir hukuksal ilişkiyi düzenlemek üzere devlet tarafından belli bir biçimde çıkartılan ve yaptırım gücüyle kuvvetlendirilen kurallardır.

Bilişim Hukuku nedir?

Bilişim hukuku bünyesinde birçok farklı hukuk dalını barındırması ve/veya birçok hukuk dalıyla iç içe geçmesi nedeniyle, çoklu disipliner bir hukuk dalı olarak tanımlanmaktadır.

Örnek Olay

Bir internet alışveriş sitesinde satıcı, korsan bir yazılım CD'sini gerçeğe aykırı beyanlarla, tüketiciye orijinal ürün olarak pazarlamış, tüketici de parayı satıcının belirttiği banka hesabına havale etmiştir. Satıcı ise parayı aldıktan sonra tüketiciye hiçbir ürün göndermemiştir.

Bu örnekte, internet ortamında hangi şartlar altında sözleşmenin kurulduğu borçlar hukuku ve tüketici hukukunun konusuyken, yazılımların korunması ise fikri mülkiyet hukukunun konusunu teşkil etmektedir.

Bilişim Hukuku nedir?

Örnek Olay

Tarafların mahkemede birbirleri aleyhine sundukları delillerin değerlendirilmesi ise medeni usul hukukunu ilgilendirmektedir. Yine satıcının internet aracılığıyla hileli davranışlar sonucu tüketiciyi dolandırması ceza hukukunun ilgi alanında bulunurken, satıcı hakkındaki soruşturma ve kovuşturma işlemleri ceza usul hukuku normlarıyla düzenlenmektedir.

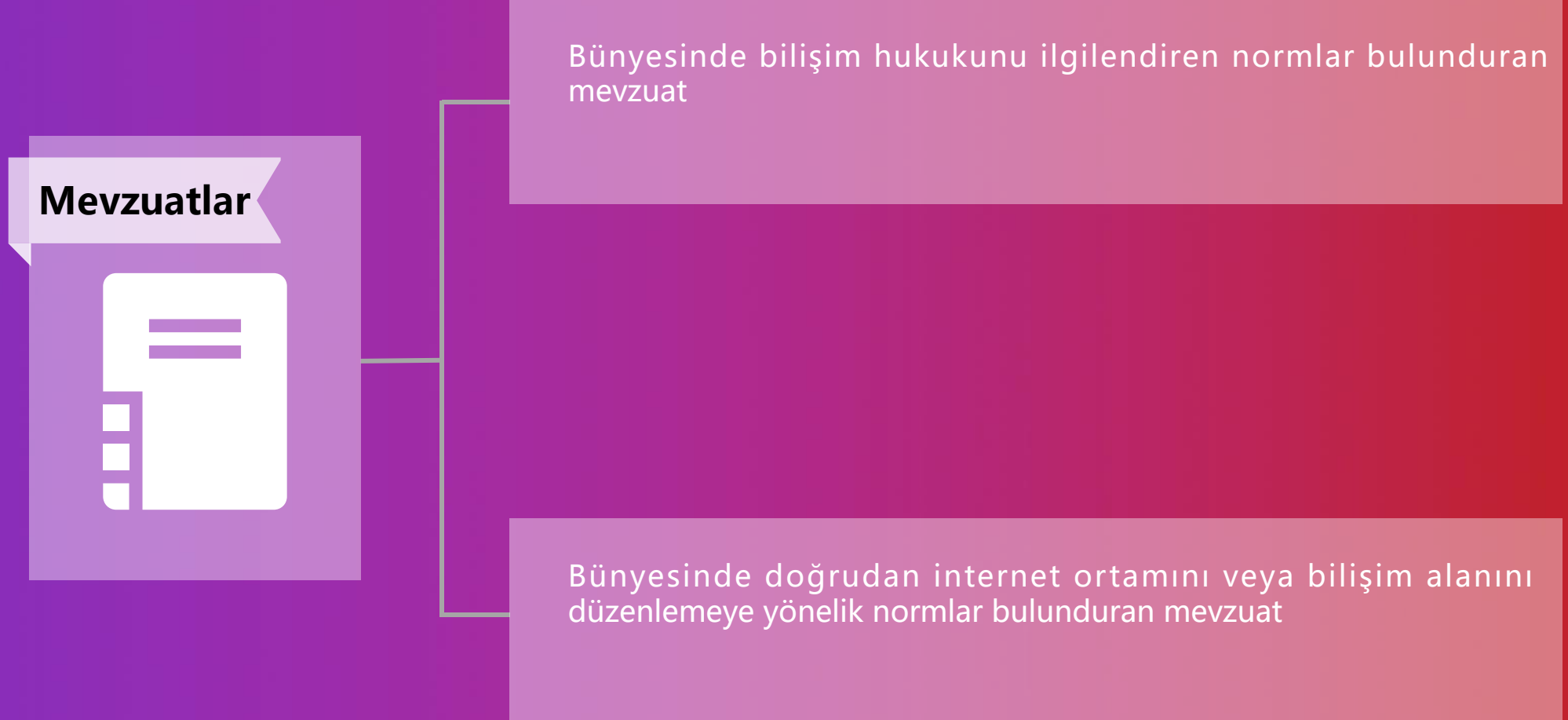

Kovuşturma : İşlenmiş olan bir suç için, suçlu sanılan kimseyle ilgili olarak, yasalara göre yapılan soruşturma ve araştırma.

Bilişim Hukuku Mevzuatına Genel Bakış

Bilişim Hukuku Mevzuatına Genel Bakış

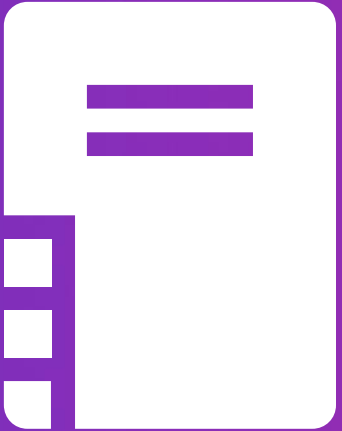
Bilişim hukukunun ilgili olduğu hukuk dallarının çok olması nedeniyle, bilişim hukukunu düzenleyen tek bir kanun ve buna bağlı mevzuat bulunmamaktadır

Bünyesinde bilişim hukukunu ilgilendiren normlar bulunduran mevzuat

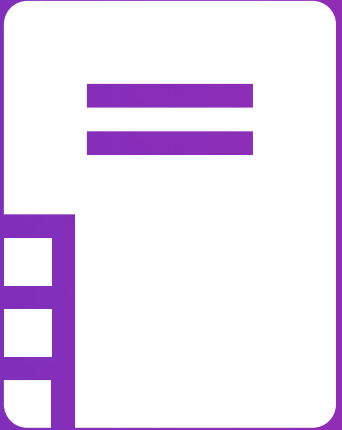
Bünyesinde bilişim hukukunu ilgilendiren normlar bulunduran mevzuatın genel özelliği, bunların esas olarak başka hukuk dallarını düzenlemeleri, ancak yine de bünyelerinde bilişim hukukunun ilgi alanına giren normlara yer vermeleridir.

- Türk Medeni Kanunu
- Türk Borçlar Kanunu
- Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
- Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
- Türk Ticaret Kanunu
- Bilgi Edinme Hakkı Kanunu
- ..
- ..

Bünyesinde doğrudan internet ortamını veya bilişim alanını düzenlemeye yönelik normlar bulunduran mevzuat

Bünyesinde doğrudan internet ortamını veya bilişim alanını düzenlemeye yönelik normlar bulunduran mevzuatın genel özelliği ise, bunların bünyelerinde doğrudan internet ortamını veya bilişim alanını düzenlemeye yönelik normlar bulundurmalarıdır.

- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
- 5369 Sayılı Evrensel Hizmet Kanunu
- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu
- Not: Bu kanunlar geçerliliğini korumakla birlikte, özellikle 5651 sayılı Kanun'a 2020 yılında yapılan değişikliklerle sosyal ağ sağlayıcılarına (YouTube, X, Instagram vb.) Türkiye'de temsilci bulundurma gibi önemli yeni yükümlülükler getirilmiştir. Bu nedenle mevzuatın güncel halinin takip edilmesi önemlidir.

Bilişim, Bilişim Sistemleri ve İnternet

Bilişim

Bilgi ve iletişim sözcüklerinin bir araya getirilerek kullanılmasıyla ortaya çıkan “bilişim” terimi, Türk Dil Kurumu’nca “insanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde işlenmesi bilimi” olarak tanımlamıştır.

Bilişim $\neq$ Bilgisayar

Teknik olarak her bilgisayar bir bilişim sistemi olmakla birlikte, her bilişim sistemi bilgisayar olarak kabul edilmemektedir.

İnternet

İnternet kelimesi, “interconnected networks” (kendi aralarında bağlantılı ağlar) kelimesinin kısaltması olarak kullanılmaktadır. İnternet, kişilerin dünya üzerinde birbirleri ile çok geniş amaç ve içerikte iletişim kurmalarını, bilgi alışverişinde bulunmalarını sağlayan ortak iletişimin adıdır.

İnternetin Teknik Alt Yapısı

Omurga: İnternet üzerindeki veri iletişimi omurga (backbone) olarak adlandırılan ana iletişim hatları üzerinden sağlanır.

TCP/IP Protokolü: İnternet içindeki bilişim sistemlerinin birbirleriyle iletişim kurabilmeleri ve veri aktarımında bulunabilmeleri için birtakım kurallara uygun hareket etmeleri gerekmektedir. Bu kurallar, iletişimdeki eşler arasında veri trafiğinin kurallarını oluşturup daha etkin bir iletişim sağlanmasını gerçekleştirirler. Bu kurallara, internet protokolleri ya da TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol) protokoller ailesi denir.

TCP/IP protokolünü oluşturan TCP verilerin doğru yere ulaştırılmasından; IP ise adresleme sisteminden sorumludur .

IP adresi

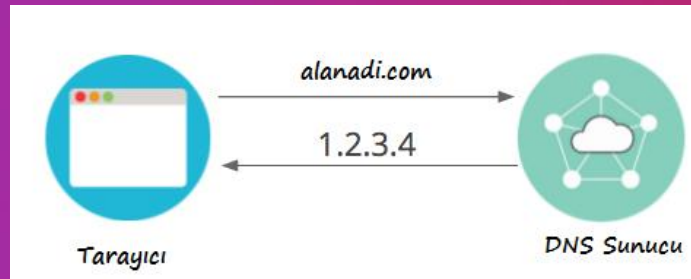
IP adresi, internetin teknik alt yapısını kuran internet servis sağlayıcıları tarafından internet kullanıcılarına verilen kimlik numarasıdır. Bunlar 0 ile 255 sayıları arasında değişen, genellikle noktalı onluk (desimal) formatta gösterilen sayılardır (örneğin 155.212.56.73). IP adresleri “dinamik” ve “statik” olmak üzere ikiye ayrılabilir.

İnternet servis sağlayıcısı (ISS) tarafından internete bağlanmak isteyen bilgisayara geçici olarak atanan IP adresleri dinamiktir. Statik IP adresleri ise, değişmeyen adreslerdir. Sunucu bilgisayarlarda sıklıkla statik IP kullanılır.

İnternette vukuu bulan hukuka aykırılıkların sorumlularının bulunmasında kullanılan en sık yöntem IP numarasının tespitidir.

DNS (Domain Name System/alan adı sistemi)

Bütün web siteleri bir IP adresi üzerinden yayın yapar. DNS bu alan adı adreslerini kişilerin anlayabileceği hale getirir.

Alan Adı(Domain)

Web sayfalarının son kullanıcılara bir anlam ifade eden internet adresinin adıdır.

www.	bilecik.	edu.	tr
alt isim	isim	kurum	ülke

World Wide Web (www)

Sözcük anlamı olarak dünyayı saran ağ anlamına gelen world wide web'e kısaca **web** denilmektedir.Web, dünyanın her yerindeki yüzbinlerce sunucuda kayıtlı, milyarlarca dosyadan oluşan bir bütündür.

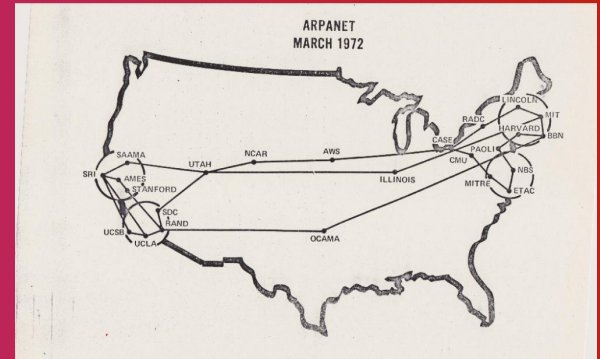

İnternetin Tarihçesi

İnternetin ortaya çıkışı soğuk savaş döneminde ABD ve Sovyetler Birliği arasında yaşanan rekabete dayanmaktadır. Sovyetler Birliği'nin, 1957 yılında Sputnik uydusunu uzaya göndermesinden sonra ABD'de bulunan ve Amerikalıların "think-tank" olarak adlandırdıkları askeri ve politik strateji geliştirme düşünce kuruluşu RAND Corporation tarafından tek bilgisayardan bağımsız olarak çalışabilen bir ağ kurma fikri ulusal güvenlik gerekçesiyle ortaya atılmıştır. Bunun üzerine ABD Hükümeti olası bir savaş durumunda hem ülke yöneticilerinin birbirleriyle hem de askeri kaynakların kendileriyle iletişimlerinin güvenli ve kesintisiz bir biçimde devamını sağlayacak olan bir ağ sisteminin oluşturulması için harekete geçmiştir. Bunun için de Savunma Bakanlığı'na bağlı olan ve birbirinden uzakta olan bazı askeri birliklerin geliştirdiği projelerin ortak bir ağ üzerinden birleştirilmesi temeline dayanan **ARPA** (Advanced Research Project Agency) adlı bir birim oluşturulmuştur.

Buradaki çalışmalar sonucunda da farklı sistemleri birbirine bağlamak için **ARPANET** adlı bir askeri bilgisayar ağı kurulmuştur.

İlerleyen zamanlarda web teknolojisinin ve bunun dayandığı en temel dosya transfer protokolü olan **http** protokolünün geliştirilmesiyle ARPANET tamamen ortadan kalkmış ve bilinen anlamda **internet** ortaya çıkmıştır

Türkiye'de ilk internet bağlantısını 12 Nisan 1993 tarihinde Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) destekli bir proje ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) gerçekleştirmiştir.

İnternetin Yönetimi

İnternet ağının tamamını kontrol eden tek bir yetkili otorite bulunmamaktadır ancak internetin küresel ağ niteliğinin korunabilmesi için bazı politikaların merkezi bir sistemden yürütülmesi gerekir. Temel internet mekanizmalarının yönetimi ve düzenlenmesi için küresel düzeyde ticari kaygı gütmeyen bazı kurumlar bulunmaktadır.

Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN/İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu)

Bu kurum, IP alan tahsisi, protokol tanıttıcı ataması, genel (gTLD) ve ülke kodu (ccTLD) üst düzey alan ismi sistemi yönetimi işlevlerinden sorumludur.

Internet Assigned Numbers Authority (IANA/İnternet Tahsisli Sayılar Otoritesi)

Bu kurum ICANN ile koordinasyon içerisinde IP adreslerinin yönetimini gerçekleştirmek amacıyla ABD tarafından yetkilendirilmiştir. IANA'nın yetkisi, IP yönetimi için politikalar belirlemekten ziyade ICANN tarafından önceden belirlenmiş politikaları tarafsız biçimde uygulamaktan ibarettir.

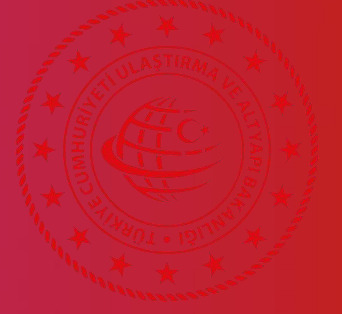

Türkiye'de İnternetin Yönetiminde Yer Alan Yetkili ve Sorumlu Kurumlar

Türkiye'de İnternetin Yönetiminde Yer Alan Yetkili ve Sorumlu Kurumlar

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

- Elektronik haberleşme ve internet altyapısına yönelik politikaları belirlemek ve uygulamak
- Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi'nin koordinasyonunu yürütmek
- Evrensel hizmet politikalarını belirlemek ve uygulanmasını takip etmek

Türkiye'de İnternetin Yönetiminde Yer Alan Yetkili ve Sorumlu Kurumlar

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, bilişim teknolojilerinin altyapı ve haberleşme boyutuyla ilgili temel politika geliştirici kurumlardan biridir. Ancak bilişim teknolojileri alanındaki yetkiler farklı kurumlar arasında paylaşılmıştır.

Diğer Yetkili Kurum ve Ofisler

Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi: Türkiye'nin dijital dönüşüm vizyonunu ve stratejilerini (e-Devlet, Ulusal Yapay Zeka Stratejisi vb.) belirleyen ve kurumlar arası koordinasyonu sağlayan en üst düzey yapıdır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı: 'Milli Teknoloji Hamlesi' vizyonu ile yerli teknoloji üretimini, yazılım sektörünü ve Ar-Ge faaliyetlerini destekler.

Türkiye'de İnternetin Yönetiminde Yer Alan Yetkili ve Sorumlu Kurumlar

İnternet Geliştirme Kurulu

Geçmişte Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına danışmanlık rolü üstlenen İnternet Geliştirme Kurulu, yasal olarak varlığını sürdürmekle birlikte, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi gibi yeni yapıların kurulmasıyla internet politikalarının belirlenmesindeki eski merkezi rolünü yitirmiştir.

İnternet Geliştirme Kurulu kararlarının uygulanması Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yerine getirilmektedir

Türkiye'de İnternetin Yönetiminde Yer Alan Yetkili ve Sorumlu Kurumlar

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

Bilişim şirketlerinin kuruluş aşamasında yapmaları gerekenleri belirten, kurulduktan sonra da onların denetimini yapan ve faaliyetleri sırasında da bunların uymaları gereken kuralları koyan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'dur.

Kurum'un internet içeriğine de müdahale yetkisi vardır.

Kurum görevlerini yerine getirirken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi BTK'ya emir ve talimat veremez.

Ülkemizde elektronik haberleşme alanına ilişkin olarak düzenleme yapma yetkisi Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na aittir.

İnternet S jelerinin Sorumluluğu

İnternet S jelerinin Sorumluluğu

İnternet S jeleri Nedir?

İnternetin sunduğu hizmetlerin yerine getirilmesinin sağlayan ve internet sektöründe faaliyet gösterenlere internet süjeleri denilmektedir.

Diğer başka bir tanımlama ise ; İçerik sağlayıcı , yer sağlayıcı ve erişim sağlayıcı yapılarına **İnternet S jeleri** denir.

İçerik Sağlayıcı (Content Provider)

İnternet kullanıcılarınca herhangi bir internet içeriğini hazırlayan veya bilgiyi, veriyi bizzat üreten internet s jesine içerik sağlayıcı denir.

İçerik sağlayıcılar çok uluslu şirketlerden, kamu kurumlarına, özel işletmelerden, bireylere (web sitesi kullanıcısı) kadar çok geniş bir kategoriye oluşturmaktadır.

5651 sayılı Kanun'un 4. maddesi, içerik sağlayıcının sorumluluğunu düzenlemiştir.

İnternet S jelerinin Sorumluluğu

İçerik Sağlayıcı (Content Provider)

İçerik sağlayıcı, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü  erikten sorumludur.

İçerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait  erikten sorumlu değildir. (Verilen linkle ilgili  erikte benimseyici bilgiler yer almıyorsa)

Bilişim su larının faili de genelde  erik sağlayıcıdır

Bilişim su ları bilişim sistemlerinin suçta araç olarak kullanıldıkları ya da bu sistemlerin hedef alındıkları hukuka aykırı fiiller olarak tanımlanmaktadır. Bu noktada “dar anlamda bilişim su ları” ve “geniş anlamda bilişim su ları” ayrımı yapılmaktadır

Sadece bilişim ortamında işlenebilen, bilgisayar ve internete özgü suçlar dar anlamda bilişim su larıdır.

 rn: bilişim sistemine hukuka aykırı şekilde girme (TCK m. 243) veya bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme su ları

Geniş anlamda bilişim su ları ise bilişim sistemleri kullanılarak veya bilişim sistemlerinden yararlanılarak işlenen klasik suçlardır.

 rn: tehdit ve şantaj, hakaret, taciz, dolandırıcılık, terörizm

İnternet S jelerinin Sorumluluğu

İçerik Sağlayıcı (Content Provider)

Bilinen ilk bilişim su ı 18.10.1966 tarihinde Minneapolis Tribune gazetesinde yayınlanan “bilgisayar uzmanı banka hesabında tahrifat(bozma) yapmakla suçlanıyor” başlıklı haber ile kamuoyuna yansımıştır. Bu olayda programlama şirketinde çalışan fail, banka programının mevcuttan fazla para çekilmesini düzenleyen yazılımını bozarak, kendi hesabına para göndermiştir. Bugün için çok basit olarak görülen bu olayın çözümü banka görevlileri ve yerel polis için o denli karmaşık olmuştur ki, olayın çözümü için FBI görevlendirilmiştir.

İnternet S jelerinin Sorumluluğu

Yer Sağlayıcı (Host Provider)

Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya i leten gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır.

Örneğin ebay, youtube, sahibinden gibi siteler bunlara örnektir. Bu siteler, kullanıcılarına (içerik sağlayıcılarına) kendi içeriklerinin internette yayınlanması için yer temin etmektedirler.

5651 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre yer sağlayıcı içeriği kontrol etmek veya hukuka aykırı bir faaliyetin söz konusu olup olmadığını ara tırmakla yükümlü değildir. Yer sağlayıcı hukuka aykırı içerikten Kanun'da belirtilen usuller çerçevesinde haberdar edilmesi durumunda içeriği çıkarmakla yükümlüdür.

Haberdar edilmesi halinde içerik kaldırılmıyorsa, yer sağlayıcısının da sorumluluğunun bulunduğu kabul edilebilecektir

İnternet S jelerinin Sorumluluğu

Erişim Sağlayıcı (Access Provider)

İnternet erişim sağlayıcıları, internet toplu kullanım sağlayıcılarına ve abone olan kullanıcılara internet ortamına erişim olanağı sağlayan gerçek veya tüzel kişileri ifade eder.

İnternet erişim sağlayıcısı kendisi aracılığıyla erişilen bilgilerin içeriklerinin hukuka aykırı olup olmadıklarını ve sorumluluğu gerektirip gerektirmediğini kontrol etmekle yükümlü değildir.

İnternetin teknik altyapısını oluşturan, internete bağlantıyı sağlayan s jelerdir (Superonline, TTnet gibi).

Erişim sağlayıcı, herhangi bir kullanıcısının yayınladığı hukuka aykırı içerikten, bu Kanun hükümlerine uygun olarak haberdar edilmesi halinde erişimi engellemekle yükümlüdür

